

ВУКОВ ПЛАСНИК

ГОДИНА XLVII

8. новембар 2017.

...Ваљало би уредити школе. По мом мњенију, Србија данас нема већи недостатак ни већу нужду и потребу него у људима способним за народне службе...

...Ја сам предлагао, као што је Вашој Светлости врло добро познато, да сакупимо по народу изабране момчади, од 15-20 година, која знаду помало читати и писати, па с њима да почне Велика школа...

...За мање пак школе, мислио сам да се мало помало, на српском језику начине школске књиге, по најбољем европејском начину, које би потом могли примити сви остали Срби, како под турским тако и по аустријским државама...

Вук Ст. Караџић - Писмо кнезу Милошу

РЕЧ ДИРЕКТОРА

ВИЗИЈА САВРЕМЕНЕ ШКОЛЕ

Мисија наше школе, као једине општеобразовне средње школе у нашем граду, јесте да својим ученицима обезбеди реалну основу за успешно студирање на факултетима, припремајући их за одговоран, креативан и квалитетан живот у демократском друштву и технолошки и информационо развијеном свету. У томе им, несебично, помажу професори који су ту у сваком тренутку када су им потребни.

Ми смо привлачна и савремена школа, препознатљива по креативним, интерактивним методама рада и добрим резултатима, који не изостају из године у годину. Ми смо школа која даје трајно и применљиво знање, школа у којој се негује демократска атмосфера и школа у којој су ученици и професори мотивисани за рад и учење. Ми смо школа у којој су сви задовољни, почев од најважнијих носилаца образовног система ученика, професора и најближих сарадника - родитеља.

Посебно смо поносни на 146 година трајања наше школе, али нас то и обавезује да сачувамо углед и достојанство и установе и професије. Мисија наше школе јесте него-

вање традиције; сарадња са другим институцијама којих је заиста много; сарадња и подршка локалне самоуправе коју свакако имамо и на томе смо захвални, али и очекујемо да се та сарадња настави.

Предуслов трајног успеха је остваривање суштинске сарадње родитеља, професора и ученика, што је свакако битан постулат образовно-васпитног процеса.

Посвећује се посебна пажња, а то је и трајна потреба наше професије, изједначавању критеријума оцењивања. Такође се упорно залажемо да сви актери наставе буду мотивисани; да сви чиниоци преузму одговорност за будућност школе: породица, школа, органи самоуправе; дакле, друштво у целини.

Наша школа промовише трајне духовне вредности: хуманост, толеранцију и поштовање.

Мото наше Гимназије је: „За живот, не за школу учимо!”

Школа по мери ученика, али и по мери професора, наш је идеал!

Дарко Несторовић, директор школе

ДРАМСКИ СТУДИО „МИЛОВАН М. РАДИВОЈЕВИЋ”

„У ОЗРАЧЈУ ТАЛИЈЕ”

Ако имамо на уму мишљење Андреа Малроа да су култура и позориште свеукупност свих облика уметности, љубави и мишљења који су, током столећа, човеку омогућили да буде „мање роб“, онда је јасно зашто у лозничкој Гимназији покушавамо, ми, ђаци и професори, бавећи се позориштем, да будемо слободни и слободумни људи.

Драмски студио наше школе има већ дугогодишњу традицију - већ осамнаест година смо ту с вама, поред вас и за вас.

Још од прве представе „Горски цар“, коју су „потписали“ редитељ Зоран Грујић и проф. Светислав Станишић, као стручни консултант, из сад већ далеке 1999. године, до овогодишње представе - савремено виђеног Шекспира - „Ромео и Јулија“, представе изведене у оквиру манифестације „Бачки Вуков сабор“, Драмски студио лозничке Гимназије ангажован је увек на два паралелна пројекта. Поред представа рађених по тексту домаћих аутора или светски познатих и славних драма-

ПРИЛОГ ЗА НОВИЈУ ИСТОРИЈУ
НАШЕ ШКОЛЕНОВИ ДОКТОР
НАУКА

Оливера Савић (Илић) рођена је 29. новембра 1987. године у граду Панчеву. Деветнаест година касније, завршила је Гимназију „Вук Караџић” у Лозници и уписала Студије психологије на Филозофском факултету у Новом Саду. Након завршених основних и мастер студија у Новом Саду, сели се у Београд где ради на докторској тези у области когнитивне психологије. Докторску тезу на тему *Природа знања о појмовима* брани 2015. године. Исте године научно-истраживачким радом наставља да се бави у оквиру Лабораторије за когнитивни развој Државног Универзитета у Охају, где и сада покушава да пронађе у мистерије ума четворогодишњака.

Оливера је, по сведочењу својих средњошколских другара и гимназијских професора, амбициозна, вредна, темељна, свестрана, систематична и креативна особа. Зато се сви искрено радујемо њеним успесима и реално очекујемо нова подстицајна постигнућа.

Уредништво

Призор из представе *Невидљиви градови*

тичара - које се, углавном, реализују током школске године и имају своју премијеру на „Бачком Вуковом сабору“ сваког маја - и у оквиру међународне сарадње наше школе и Института „Паоло Романи“ из италијанског града Казалмађореа, постављамо на сцени, заједнички са нашим италијанским пријатељима дела значајних савремених аутора, као што су мјузикл „Коса“, „Детективске приче“ Агате Кристи или „Невидљиве градове“ Итала Калвина.

Од ове године Драмски студио носи име свога идејног творца и дугогодишњег професора Гимназије, **Милована М. Радивојевића**, који је у њему оставио неизбрисив траг усмеравајући креативни рад Студија и поставивши уметничке темеље, на којима они, који данас руководе радом тог Студија, могу и даље стварати.

Баци су идеји проф. Радивојевића - да лозничка Гимназија треба да има Драмски студио - удахнули живот, и дугачак би био списак оних који су вредно, упорно и пожртвовано радили, и раде на многим представама. Све их је уједињавала и уједињује жеља да њихова школа и Драмски студио буду нешто чиме се могу поносити они, школа и наш град.

Приредиле: С. Врањеш и Н. Лазич Максимовић, професори

СКИЦА ЗА ПОРТРЕТ БАКА ГЕНЕРАЦИЈЕ

СИМБОЛ ОДЛУЧНОСТИ,
БОРБЕНОСТИ И ИСТРАЈНОСТИ

Ивана Бурмазовић, кћи Александра и Јелице, рођена је 2. 7. 1998. у Лозници. Као ученица природно-математичког смера, током четири године школовања, такмичила се из математике и физике. На тим такмичењима успешно је освајала награде на свим нивоима, почев од општинског до државног. Поред обавеза у школи, Ивана је активно учествовала у раду Регионалног центра за таленте, активиста је Црвеног крста у Лозници и активни је члан Истраживачке станице у Петници. Као изузетан рецитатор и љубитељ писане речи исказивала је своју креативност, чиме је посебно бриљирала на завршној свечаности овогодишњег Бачког Вуковог сабора, као и на свечаној додели диплома матурантима, када се топло и сугестивно, у име целе своје генерације, обратила својим професорима и присутним родитељима у знак захвалности. Увек насмејана и испуњена, неговала је брижљиво и осећајно своја пријатељства. Својом памећу, културом и лепотом, вредна Ивана је понос својих родитеља и професора, и пример другим ученицима какав треба да буде ђак Гимназије.

Ивана је као ђак генерације у јуну била гост на пријему у Белом двору. Потом је уписала Електротехнички факултет у Београду без по-лагања пријемног испита, а на основу својих изузетних постигнућа на такмичењима из области природних наука.

Почетком септембра на Белом двору додељена јој је стипендија компаније LINK group, партнера фондације Њ.К.В. Престолонаследника Александра Карађорђевића, за једногодишње школовање на ITAcademi. Наставу ће пратити online, преко најсавременије платформе за учење - Distance Learning платформе. По завршетку једногодишњег школовања имаће прилику да полаже за неке од најпрестижнијих међународно признатих сертификата и стекне Microsof, Oracle, Cambridge и многа друга звања.

Почетком октобра у Убу, Ивани је, у име њених успеха, додељен сребрњак са ликом знаменитих Срба од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Иванин труд је тако сврсисходно и благовремено награђен. Њена одлучност, борбеност и истрајност уродиле су плодом. Нека јој је срећно и берићетно на свим животним пољима, јер она то заиста заслужује!

Маријана Петковић, професор

ТИТУЛА НАЈБОЉЕ СПОРТИСТКИЊЕ

ВРХУНСКИ РЕЗУЛТАТИ

1. Којим спортом се бавиш?

Бавим се дизањем тегова. Такмичила сам се у категорији тинејџера од 13 до 15 година досад. Ускоро прелазим у категорију тинејџера од 16 до 18 година и у категорију до 48 кг. Тренирам у Клубу за олимпијско дизање тегова Ас у Лозници.

2. Како је дошло до тога да почнеш да се бавиш тим спортом?

Почела сам, заправо, веома спонтано. Први пут сам крочила у теретану пре више од две године, сасвим рекреативно, најпре због здравља и кондиције. Мом успеху веома је допринео тренер Александар Лекић који је приметио моју снагу и предложио ми да пробам овој спорт. Како је вежбање напредовало дизање тегова почело је све више и више да ми се допада.

3. Како је породица реаговала на твој избор, а како друштво?

Одрасла сам у спортској породици, са два брата који се од малена баве спортом, и самим тим сам и ја кренула истим стопама, па одатле није велико чудо за мој хоби. Свакако да овај спорт код нас није толико заступљен, али мислим да је то заправо свима и најинтересантнији део моје приче. Породица ми је највећа подршка, увек су уз мене.

На прво такмичење сам изашла пре више од годину и по дана. То је било свакако изненађење за друштво. Било је различитих реакција на почетку, али углавном су се сви чудили. Сада су ми, наравно, подршка и другари из одељења.

4. Да ли ти је некада било тешко да наставиш даље? Како си се осећала у тим треницима?

Наравно, сваки спортиста доживи и тешке и лепе тренутке. Као и у животу, свакоме се деси да посустане. Некад нам једноставно није дан и требало би да мало успоримо. Када ми дође такав дан, само помислим на будућност

Борка Благојевић

Реч дубока, снажна и јака. Реч директна, права и сува. Реч невина, чиста и искрена. Реч узвишена, реч усамљена. Реч недостижна, реч безусловна. Реч испресецана мислима и мисли испресецане речима. Реч заглављена између непцета и језика. Реч која гори у грлу. Реч која се разуме срцем. Реч која се види, а не чује.

То су биле његове речи. Падале су као киша, виориле се на ветру, разносиле се по широким сокацима, скривале се у прашњавим тротоарима, трчале су кроз пространства улазећи у људе, животиње, мирисе, звуке, боје и где год да кренем, прогањале су ме те његове живе речи. Чак и када тишина замени гласове, ја чујем његове речи. Иако ћути и усне му скупљене на лицу стоје, ја чујем његове речи како се лагано шуњају и ситним корацама излазе из његових мисли.

Он воли ватру. Није ми никада рекао, али ја знам. У тој речи се крије све што је он. Његово ужарено срце трепери у пламену који му гори телом. У тој ватри се пале страсне речи које избијају из његових покрета. По његовим грудима, по његовим рукама, по његовим шакама разлива се снажан пламен необуздане ватре. Ја осећам топлоту пламена у његовом загрљају. Ја удишем ватру са његових усана.

Не, он не воли поетику. Када се пламен угаси, остане камен, чврст, хладан камен. Топла крв више не греје душу. Хладан ветар прохуји телом и остаје голо шибље и грање разапето између његових пета и чела. Срце зна ритам песме његових осећања. И узалуд се скрива иза стене и голог камења. И узалуд глуми хладноћу. И узалуд бежи од неизговорених речи које му шапуће глас у глави.

То су биле његове речи. Понајвише неизговорене. Повлачи се у свој оклоп. И речи су му оштре, кроз смех излазе. Те суве, прецизне, укочене речи. Он диже зидове неизговорених речи и мења емоције за камено срце. Није ми никада рекао, али ја знам. Очи су га откриле. Очи говоре боље него уста. У очима се цакле речи, речи које из дубине душе допиру и одзвања њихов ехо у плавом оку. Срце чује боље него уши, речи које се осећају, речи које се виде, речи које ћуте. Живе речи које се прикажу на хоризонту када се сунце губи у даљини и мења га тама. Али, речи се не губе, оне и даље живе у покретима, у мислима, у погледима. Није се чувао погледа, у њему живе оне најскривеније речи за које у устима нема места. И најзад очи су га откриле. Из њих избија онај необуздани пламен који му гори телом. Никада ми није рекао, али ја знам да у тој јелној малој, ситној али јасној речи лежи његово срце. Знам.

Нина Станишић, III

и знам шта ће ми донети сав рад и труд који сам уложила.

5. Када ти је било најтеже?

Најтежи тренутак за мене је дефинитивно била повреда због које сам пропустила овогодишње Светско првенство, али сада је све у реду и настављам даље.

6. А када беше најлепше?

Сваки излазак на бину је невероватан осећај. Када ме сав труд који сам уложила подстиче и ствара невероватну енергију. Након тога држати медаљу и диплому у руци као награду посебан је осећај који остаје у памћењу заувек и тада заборављам сваки тежак тренутак током спремања за такмичење.

7. У мору успеха и награда, који су теби најдражи?

Од награда које сам освојила могу да изаберам три драге. Прва је, наравно, титула светског шампиона и обарање светског рекорда у категорији тинејџера од 13 до 15 година и 48 кг, где сам у мртвом дизању подигла читавих 95 кг. Двоструку моју тежину! Такмичење се одржало у Књажевцу у септембру прошле године, где сам освојила друго место у мртвом дизању међу свим тинејџерима од 13 до 23 године и тако постала једина такмичарка у женској категорији из Србије која је кући понела пехар.

Друга је дефинитивно обарање рекорда када сам, у категорији тинејџерки од 13 до 15 година и 52 кг, освојила прво место у мртвом дизању подигавши 102,5кг.

И лично најдража награда је она коју сам добила од свог града, а то је титула најбоље млађе спортисткиње града 2016. године.

Интервју забележила: Анђелка Матић, II

ИЗ ОГРАНКА ВУКОВЕ ЗАДУЖБИНЕ

НАГРАДЕ ВУКОВОГ ЗВОНА

На XV литерарном конкурс „Вуково звоно“, расписаном од стране огранка Вукове задужбине Гимназије „Вук Караџић“ и Центра за културу „Вук Караџић“ у Лозници, награђени су најуспелији радови. Резултати су следећи. Прво место у категорији основаца за најаутентичније забележену легенду из народног живота припало је Милици Миждало, ученици 7. разреда ОШ „Васа Чарапић“ из Белог Потока. Прво место у категорији средњошколаца за најаутентичније забележену легенду из народног живота освојила је Љиљана Пајић, ученица 3. разреда лозничке Гимназије. За кратку причу награђене су: Ана Марија Росић, ученица 8. разреда ОШ „Васа Чарапић“ из Белог Потока, Катарина Иванишевић, матуранткиња Шабачке гимназије и Милијана

Ђорђевић, такође матуранткиња из Шабачке гимназије. За циклус песама прво место освојио је Лав Лукић, ученик 7. разреда ОШ „Никола Тесла“ из Београда, а похвалу Катарина Иванишевић, матуранткиња из Шабачке гимназије. За свој труд, у категорији основаца, такође су похваљени седмаци Дарко Лазић из ОШ „Краљ Александар“ из Јадранске Лешнице и Жељко Томић из ОШ „Милош Гајић“ из Амајића за записану легенду из свог краја.

Награде су обезбедили: Вукова задужбина из Београда, Центар за културу „Вук Караџић“ и Гимназија „Вук Караџић“. Награде је уручио управник „Вукове задужбине“, господин Љубомир Милутиновић.

Н. Митровић, председник Огранка

ЗРНЦЕ ПРАШИНЕ

Након што сам се пробудио, дуго сам лежао. Прашина је играла на светлости. Загледао сам се у зрнце које је летело по целој хотелској соби. Зауоставило се на слову С на писаћој машини. Пожелео сам да му дам име, да му дам људски облик и да о њему напишем причу. Али, био сам гладан. Кренуо сам према лифту, а затим се вратио у собу да проверим да ли сам заврнуо славину. Тада сам узео и свеску – можда пожелим да напишем нешто о оном зрнцу прашине.

Јео сам хладан омлет када је поред мене прошао један женски парфем. Нежно и пажљиво, као срна, претресла је просторију својим погледом. Заљубио сам се у њене руке. Тихо је набрајала конобару све што је желела да поручи. Учинило ми се на трен да се и она заљубила у мене. Узео сам оловку да је забележим речима, али сам је уместо тога само нацртао. Она би била савршена љубавница мом зрнцу прашине. Она би се тако лагано слила у причу. Али, већ је било касно и омлет сам одавно појео. Попео сам се горе.

Док сам откључавао врата, зазвонио је телефон. „Купила сам зелене јебуке тати и Ани. Ана има кијавицу...“, ту сам се изгубио. Мајка је причала, а ја сам гледао кроз прозор и тражио фигуре у облацима. „Јеси ли био напољу данас? Кажу да је захладнело и да...“, ништа нисам одговарао јер није било претерано важно шта ћу рећи. Запалио сам цигарету и цупкао у месту. У глави су се стварале и преплитале реченице о маленом зрнцу прашине.

„Чувај се“, рекла је мајка пре него што је спустила слушалицу. Неко време пажњу ми је крапа паучина у ћошкима. Наручио сам хотелску кафу и сео испред писаће машине. Где је живело? Кога је волело? Зар не мораш барем једном бити зрнце прашине да би могао да пишеш о њему? Питања која сам постављао самом себи нису хтела да ме ослободе.

Покупио сам капут, спустио се лифтом и изашао напоље. Мислио сам о словима која никада нису слетела на папир. Мислио сам о оној дами с лепим рукама. А дим цигарете вртео се око мене. Прошетао сам празним улицама. Кораци су полако одговарали на једно по једно питање и ја сам се вратио. Кафа коју су ми донели давно се охладила па сам отворио вино. Намигивале су ми звезде. И зрнце је опет било ту. Решен да га издвојим од свих осталих, дотакао сам машину. Наслов је већ чукао на папиру. Нисам се сећао да сам га данас написао. Можда стоји од јуче: „Зрнце прашине и светлост“.

Смишљајући прву реченицу (кажу да је она најтежа) осећао сам се одморно. У мојој руци је читаво небо. Међутим, ноћ је притисла. Попустио сам. Заспао сам наслоњен на писаћу машину, а на папиру је стајао само наслов. Зрнце ће можда сутра добити своју причу.

Ујутру сам дуго лежао. Прашина је играла на светлости. Загледао сам се у зрнце које је летело по целој соби. Зауоставило се на слову А на писаћој машини. Пожелео сам да о њему напишем причу. Али, био сам гладан.

Милијана Ђорђевић, IV₆

СЕДАМ

Седела сам на часу математике покушавајући да избегнем убоде углова од 45 степени. Троуглови никада нису били моји омиљени облици. Имала сам проблема са цртањем прaviх линија и троуглови су били мој највећи страх. Ја сам, у ствари, студент историје уметности. Видите, ја немам никакавог разлога да будем на овом месту и учим о једнакокраким троугловима док заправо цртам седмице по папиру јер оне највише личе на троуглове од свих бројева које знам.

Овде ме је довео мирис чоколадне торте. Када сам била девојчица са две кикице, моја мама је правила огромну чоколадну тарту коју сам волела више па, од маме. Тај исти мирис осетила сам у глави док сам гледала њега како улази у учионицу. Желела сам да одсечем парче тог дечка који мирише на моју чоколадну тарту лењиром којим покушавам да нацртам проклету троугао. Села сам тачно иза њега и удисала. Осећам чоколаду, дефинитивно исту ону из продавнице у улици у којој сам одрасла. У главу улази и мирис вина. Очи се шире и крв ме пече. Као зависница нагињем тело ближе да осетим само мало јаче. Пијано ударам главом о сто, сваки ударцем све млађа и млађа, док нисам опет девојчица са две кикице коју мајка љуби у чело остављајући за собом траг истог оног вина као смрад дечка у учионици за математику. Тешко је дисати када је ваздух пун успомена. У мојој глави је, редом у сликама, пројуррио цео мој живот. Све за тачно седам секунди. Један. Чоколадна торта са мирисом једине среће коју сам осетила као дете. Два. Смрад вина који мути све лоше ствари које су ми се икада десиле. Три. Дечко из учионице има исту шару на мајици као тепих у дневном боравку на коме је мама мене налазила како плачем у седам ујутру.

Пет и шест. Све оно што сам „заборавила“ о мом оцу. И седам. Седам чаша вина за моју маму, сваком чашом корак даље од мене. Те кораке је правила и трезна, али лакше је кривити вино за њене смотане одлуке и немогућност да буде мајка. Овај дечко, испред мене у клупи, лутка је којом приказујем свој (не)живот и, нажалост, њега кривим за налете чудних потиснутих слика. Свака слика је огледало које држим прекривено ћебетом јер, ако погледам у њега, видећу себе и сетићу се да сам жива. Због овога не волим математику! Облици и бројеви те збуње довољно да помислиш да причају причу твог живота, а у ствари је решење баш неки прост број, као седмица. И даље ме нису избацили са предавања јер не виде да сам одустала од троуглова и да цртам седмице и не знају да не дишем ваздух већ неке друге гасове који нису са ове планете већ са оне на којој сам одрасла.

Гледам линију живота на свом длану и баш као прави математичар покушавам да израчунам раздаљину од тренутка када нисам знала ко сам до тренутка када сам заборавила ко сам. Одговор је наравно веома лак. Седам. Као седам година од како живим неживот. Седам година како је моја мајка умрла на оном тепиху у дневном боравку са флашом вина у руци. Седам, као седам патуљака који осликавају сваког дечка који ме је икада назвао Снежаном због белог лица не знајући да сам бледа јер нисам заиста жива. И седам, као број корака које треба да направим да бих побегла са своје мале планете, из свог малог града, да бих кришом долазила на часове математике који ме подсећају на ту планету са које сам побегла.

Катарина Иванишевић, IV₇

ГРАД

Жуто око савија ми поглед
Мази црне мисли
Пева ми о њима
Све љубавне песме, сва деца и мајке
Ја плачем.

Хране твоје утроба ми пуна
Крова има изнад
Траве има доле
Сва рука ми страна под оловком овом
Зато плачем.

Лепа слова моја подижу високо
Ја се бацам доле
У даљине и боје
Сви весело спавају, весело се буде
Док ја плачем.

Шара ми по кожи слана река градска
Они мене воле!
Слова моја љубе
Смрди ми предео који расте у њима
И плачем
Јер дуго у мени човек један коси
Сву траву одавде
из мог места сталног
из града и људи и болести рутине
И плачем док бежим
Плачем одавде.

Катарина Иванишевић, IV₇

***

Т Р А Д И Ц И Ј А

***

САБОРСКЕ АКТУЕЛНОСТИ

У СЛАВУ ВЕЛИКОГ ВУКА

И овај септембар 2017. године протекао је у знаку Вука. На 84. Вуковом сабору, одржаном под покровитељством Министарства културе Републике Србије у сарадњи са Градом Лозницом, присетили смо се Вуковог дела. Оживели смо сећање на драгоценост његовог рада којим нас је задужио и пригодним свечаностима скромно смо му се одужили.

У понедељак, 11. септембра испред Вуковог дома културе, са почетком у 18.00 часова, одржан је Сусрет средина и институција у којима је Вук некада живео и стварао. За 19.00 часова била је заказана изложба фотографија посвећена Петру Кочићу поводом обележавања 140 година од његовог рођења. Све фотографије биле су изложене у галерији „Мине Карацић“ у Вуковом дому културе. Тачно у 20.00 часова салу Вуковог дома културе испунио је громогласан аплауз, којим је поздрављено свечано отварање овогодишњег Вуковог сабора. Част да отвори светковину припала је Владану Вукосављевићу, министру културе и информисања у Влади Републике Србије, а гостима се потом обратио и градоначелник Града Лознице Видоје Петровић. Након исказане добродошлице, на сцени је наступио драмски уметник Иван Бекјарев, а као завршницу тог дана означио је концерт Божане и Николе Пековића са оркестром.

Наставак свечаности уследио је наредног дана. У 18.00 часова, у Галерији Миће Поповића и Вере Божичковић Поповић у Лозници, представљена је издавачка делатност Матице српске, а публика је имала прилику да ужива и у концерту КУД „Карацић“.

Идућег дана, на истом месту, са почетком од 18.00 часова приређено је књижевно вече ИП „Клио“, чија тема је носила назив „Срби од 1903. до 1914. године“. Том приликом су говорили: др Милош Ковић, историчар, професор Универзитета и приређивач, др Слободан Наумовић, антрополог, професор Универзитета и аутор, као и Зоран Хамовић, главни уредник ИП „Клио“. За 20.00 часова било је заказано Гусларско вече. У сали Вуковог дома културе на сцени су наступали чланови Школе гуслара „Сандић“ из Београда и чланови „домашини“ из Гусларске секције „Вук Карацић“ из Лознице.

У четвртак, свечаности се селе у Тршић, тачније, у Кућу писаца, где је, са почетком у 12.00 часова, за Округлим столом „Жива традиција“ приметан разговор о народној приповеци „Немушти језик“. У раговору су учествовали: Злата Коцић, песникиња, Дејан Михаиловић, књижевник, Милош Константиновић, преводилац, Дајана Ђедовић и Воја Карановић као модератор. Од 19.00 часова, љубитељи и поштоваоци културе имали су прилику да у просторијама Музеја Јадра присуствују обележавању 30 година рада овог музеја. Годишњица је обележена изложбом под називом „Музеј Јадра, ризница прошлости“, коју је свечано отворила проф. др Весна Марјановић.

Петак је прошао у знаку још две годишњице. Наиме, у 10.00 часова у Тршићу, у Образовно-културном центру „Вук Карацић“ приређен је програм представљања Вукове задужбине поводом 30 година њеног рада и 230 година од Вуковог рођења. У 10.30 часова отворена је Изложба књига Вукове задужбине уз пропратни филм РТС-а о оснивању Вукове задужбине. Том приликом, након поздравне речи др Миодрага Матицког, председника Скупштине Вукове задужбине, уследила су предавања „Вукова задужбина данас“ проф. др Бошка Сувајцића, председника Управног одбора Вукове задужбине и „Вук Карацић и о српским народним приповијеткама“, Дејана Михаиловића, уредника „Лагуне“. У 11.30 часова, за Округлим столом, водио се раговор посвећен теми „Вукове народне приповетке – источник аутентичне српске прозе са средине 19. века“. Учесници су били бројни: проф. др Габријела Шуберт као спољни члан САНУ, проф. др Роберт Ходел, академик и књижевник Драгослав Михаиловић, књижевник Радован Бели Марковић, академик и књижевник Миро Вуксановић, књижевник Светислав Басара, књижевник Јанко Вујиновић, проф. емеритус Душан Иванић, проф. др Бошко Сувајцић, књижевни критичар Марко Недић, проф. др Александар Милановић, др и виши научни сарадник Бранко Златковић, др Миодраг Матицки и Станиша Војиновић, истраживач.

Истога дана простор испред Храма Христовог Вазнесења на Лагатору био је резервисан за свечани дочек Његове светости српског патријарха господина Иринеја. Дочек је био организован за 17.30 часова. Након дочека, у вечерњим сатима, у храму

су приређени доксологија и црквено богослужење. У 19.00 часова, у Вуковом дому културе одржана је свечана академија посвећена јубилеју седам векова манастира Трноша, на којој је учествовало Српско црквено певачко друштво „Србадија“, „Ансамбл Бисерница“ и глумци КУД „Карацић“.

Идућег дана, у манастиру Трноша приређен је свечани дочек српског патријарха Иринеја са почетком у 8.30 часова. Патријарх је служио Свету патријаршку Литургију, извршио читање Грамате и обавио канонизацију Преподобног Стефана Трношког. Свечано проглашење за свеца пропраћено је концертом Српског пјевачког друштва „Србадија“.

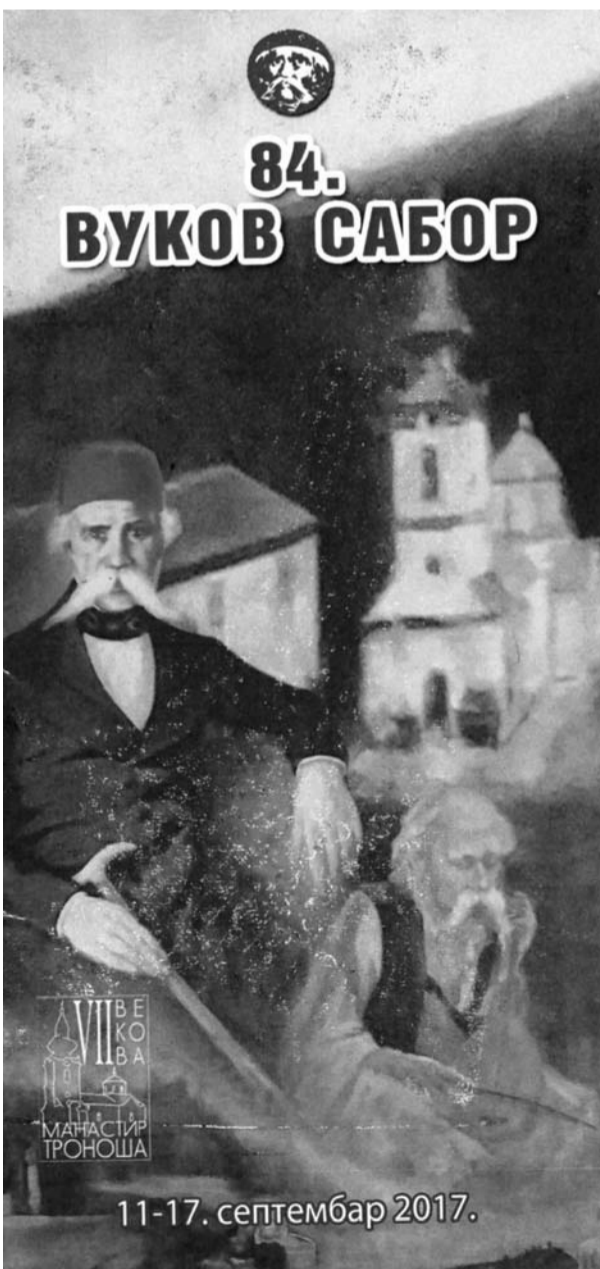
Од 12.00 до 19.00 часова у Тршићу је трајао Међународни скуп слависта у Вукове дане, а у 17.00 часова, у Кући писаца, приређена је завршна пленарна сесија састанка слависта у Вукове дане.

Завршни дан сабора, недеља 17. септембар, остао је упамћен по великом броју посетилаца Вуковог родног Тршића. У 11.00 часова, званично је отворен Образовно-културни центар „Вук Карацић“ у Тршићу.

Централна свечаност на отвореној позорници у Тршићу почела је у подне. Након Вукове химне и поздравне речи градоначелника Лознице Видоје Петровића уследила је саборска беседа којом се публици обратио председник Републике Србије Александар Вучић. За уметнички део програма били су задужени: Оливер Њего за извођење „Химне Вуку“ Стевана Стојановића Мокрањца, потом Градски хор под диригентском палицом Дарка Несторовића, као и глумци Ненад Тирић, Бранислав Платиша, Биљана Ђуровић, Небојша Кундачина и Саша Волић – учесници представе „Вишњић“ (посвећене 250-годишњици од рођења Филипа Вишњића), написане по тексту Бошка Сувајцића, а у режији Јована Поповића. Свечаност је затворена концертом групе „Легенде“, а цео програм водио је Драган Вучелић.

Задоман патриотизмом, остао је доследан својем пореклу. Ходио је тамо где друти нису смели. Његове су се грашке зноја просипале по туђој земљи, не би ли се негде, у далеком свету, чуло о опседаној земљи Србијици и њеном измученом народу. Али, његови су се напори исплатили. Постао је темље нашег културног идентитета. Ускликнимо сад сви: „У славу великог Вука!“

Ана Шилковић, IV₂

***

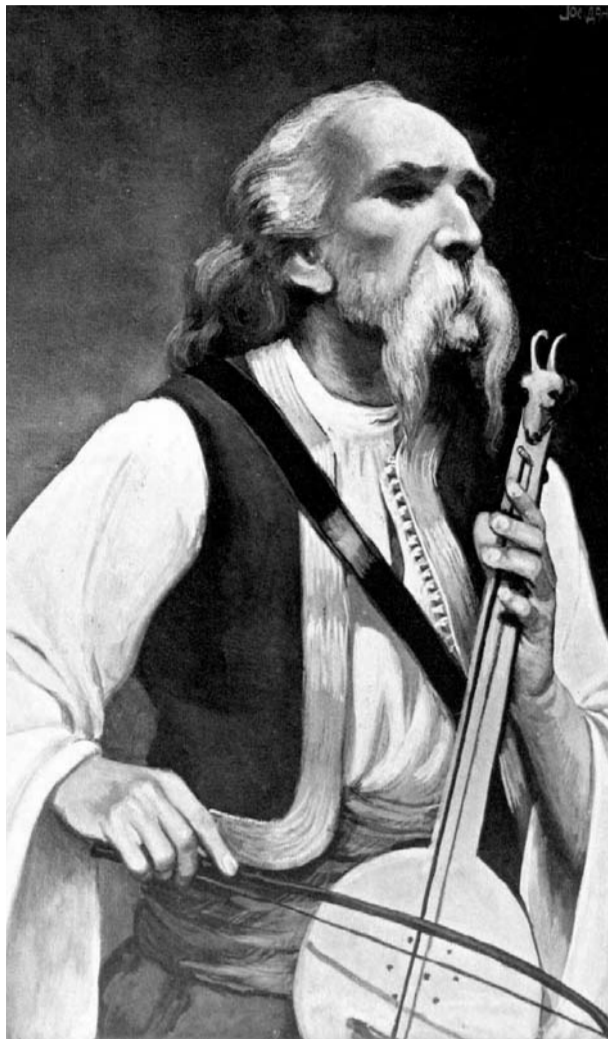
Ј У Б И Л Е Ј И

***

ПОВОДОМ 200 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА ФИЛИПА ВИШЊИЋА

ВЕЧНА ЗНАМЕЊА СРПСКОГ ХОМЕРА

Када му се у разним приликама, повремено или чешће, враћамо, никада не може да престане наше чуђење какве је све невероватне слике по земљи и на небесима видео слепи

Филип Вишњић. Попут Јована Богослова, који је, као изабраник Сина Божјег, имао изузетну повластицу да лично чује његове речи, да види Христову светлу небеску појаву и доживи откривање великих тајни, загонетна и стварна небеска знамења јављала су се и Филипу Вишњићу. У врло осетљивом духовном спознавању, Вишњић је наслућивао и видео страшна искушења, која је преживљавао читав његов народ. По вољи Господњој, свеци су усмеравали небеске прилике и судбину Србије, тражећи од његовог народа да се на оружје диже. Томе

гласу и позиву Срби су се морали одазвати.

Својим крупним растом Вишњић је био права људина. Лишен прерано очног вида, он је већ од младости примио на своја плећа големе терете, као лични усуд или Божји дар и искушење. Привиђење му се јављало и преко црног гаврана као знак големих несрећа, мање Србима, а више њиховим непријатељима. Вишњић је чуо и пророчке гласове трпње, надања и спасења. Они су помагали да општи вапај не надјача одјеке бодрих и будилачких епских народних песама, које је Филип Вишњић певао уз гусле.

Осим привиђења Господњег, древног слепачког штапа и његовог дивног и светог инструмента, за Филипа Вишњића није било другог водича на дугим друмовима земаљским. Тако је стигао да чује лелек уцвелене српске сиротиње, звекет сабљи, јеку кубура и пушака, рзање поманих атова, грување топова, јуначке кликтаје, фијуке бичева, молитве у црквама, тужбалице на гробљима и клетве ојађених жена и људи у збеговима и логориштима по земљи Србији.

Налазећи се са својом војском и народом, са војводама и кнезовима, свештеницима и ратарима, са газдама и сиротињом, Вишњић је постао један од најпоузданијих и најреалнијих сведока велике Карађорђевог буне, њених победа и заноса, али и њених слабости и пораза у јесен 1813. године. И када је пред силом турском, а уз пасивно и олако посматрање неколико моћних суседних хришћанских држава, након деветогодишње епопеје, поклекнула устаничка Србија, Филип Вишњић није своју судбину одвојио од ње, нити се уклонио из оне страшне избегличке бујице која се преко Подриња, Посавља и Подунавља сручила у Панонију. Живот је завршио као избеглица, недалеко од свога семберијског завичаја, из којег су могли да допиру само крици и вапаји поробљеног српског народа.

Према сведочењу оних који су се са њим сусретали у избеглиштву, у смирају свога живота, Филип Вишњић није склапао нове стихове, али је могао да, уз гусле, понавља оне које је спевао на широком српском бојишту. А његова сећања су се морала мешати са туговањем.

У Лозници и Бијељини се непрекидно оживљавају сећања на Филипа Вишњића као на једног од најзначајнијих људи наше нације. Уз трајно памћење на њега упозоравају и називи улица које носе његово име. И домаћи човек и дошљак са поштовањем треба да се зауставе пред Вишњићевим спомеником у Порти Покро-

ва Пресвете Богородице у Лозници, да његово име спомене у молитви и да се сети његових речи у Боју на Лозници 1810. године: „Ха, јунаци, ви за пушке, а ја ћу за гусле“.

Хвала Филипу Вишњићу што нам је својим песмама и гуслама овековечио једно од најславнијих доба наше српске историје. Хвала му на далековидом одређењу наше судбине и што нам је тиме помогао да не будемо затечени у дремежу, спутани у неверици, ослабљени у очају, заведени на странпутицу. Читајући или слушајући Вишњићеве песме уз гусле, у нашем сећању промичу српски јунаци и мученици, чују се њихове поруке, види се замањ њихових руку и продорни погледи њихових очију. Уз маглу и облаке, по српској земљи, слеже се дим и pepeo од паљевина. То су снажне епске слике које наша машта употпуњује гусларским певањем, јеком звона, појањем и нарицањем. Бистра памет и хитре ноге, веома давно, однеле су Филипа Вишњића преко завичајне реке Дрине. То је био пут националног озарења и богомданог умирења. Тамо, на српском Истоку, тада се рађало сунце слободе. Тај слободарски зов српских устаника досезао је и до наших предака западно од Дрине, па и до Филипа Вишњића, који није био само гусларско прикривено подсећање на дугу и славну српску прошлост, већ и горолонни поклич да треба растргнути турске ропске ланце, након чега ће Срби неспутано развити заставе са крстом и четири оцила и дићи три прста своје десне руке.

Знамења, која је давно видео Филип Вишњић над Србијом, никада се нису уклонила изнад наше нације. Она и сада опомињу, она нас упућују, упозоравају и подстичу да не заборавимо ко смо и шта смо и да наслутимо шта нас још чека. Са вером у Бога, нека та знамења буду Божји весници нашег спасења, а не знаци слутње и гласови нових несрећа и нашег националног затирања.

На споменику Филипу Вишњићу, подигнутом у Срему у облику високе пирамиде, урезане су речи Јове Јовановића Змаја: „Благо гробу и у тами што се сјаји, где кандило припаљују нараштаји. Кандило је жар што српске груди краси, Вишњић и гусле су га сачували да се не угаси. Ми ти гробу камен дасмо. То могосмо! Венац прави, твојој слави још дугујемо“.

Хаџи Раде Јанев,
професор у пензији

7-ВЕКОВНА СВЕТИЊА

ТРОНОША - ЦЕНТАР ДУХОВНОСТИ

Први пут у састав Србије, наши крајеви су ушли крајем 13. века, када је краљ Драгутин крајеве северозападне Србије добио у мираз женидом угарском принцемом Каталином. Уживајући у лову у чудесним, шумским пределима Јадра, Поцерине и Подриња, краљ је одабрао за своју задужбину место у подножју Троношке планине. Не зна се тачно када је започела грађња манастира, али се зна да краљ Драгутин није дочекао његов завршетак, те је радове на овом здању завршила краљица Каталина 1317. године. По предању, уочи Косовске битке, у овим пределима су боравили браћа Југовићи са својим оцем Југ Богданом и на малом планинском потоку, у близини манастира, подигли капелу посвећену Светом Великомученику Панталејмону.

Манастир Троноша је од самог настанка делио судбину свог народа. После пада Србије под турску власт, многе цркве и манастири су порушени, а та судбина није мимоишла ни Троношу која је запаљена и савијена са земљом. Обновом Пећке патријаршије у време патријарха Макарија Соколовића, почела је и обно-

ва Драгутинове задужбине. Обновљени манастир постаје културно и духовно средиште овог дела Србије, а учени трношки игуман Јован покреће и организује преписивачку радионицу. Манастир је такође играо активну улогу и у борби за ослобођење српског народа од турског завојевача. У аустријско-турском рату 1787-1791. године, за Србе познатом као Кочина крајина, у манастиру је био смештен један одред аустријске војске. Са друге стране, трношки игуман Стефан Јовановић придружио се аустријској војсци и учествовао у борбама са Турцима под Београдом. Турци му ово нису заборавили... Када је након рата избила велика глад, одлази код зврничког паше да измоли за народ помоћ у храни што га је коштало живота, пошто је отрован. У његово време у манастиру је била школа за општење српске омладине, где је ђак био и отац наше писмености Вук Караџић.

Ново страдање задесило је манастир након слома Првог српског устанка, када су га Турци спалили у марту 1814. године због активног учешћа трношких монаха у устанку. Сабласно су штрчале манастирске зидине све до 1834. годи-

не, када у време кнеза Милоша долази до његове обнове. Релативно миран период манастирског живота трајао је до избијања Првог светског рата. У току Церске и Битке на Дрини у манастиру је била смештена војна болница и превијалиште за српске рањенике. У току рата аустроугарска војска је у неколико наврата пролазила поред манастира, опустошила његову имовину и однела све манастирске драгоцености. Последњи пут манастир је страдао у Другом светском рату од стране злогласне немачке 342. дивизије, приликом тзв. казнене експедиције. После бројних злочина у селима око манастира, Немци су стигли у Троношу 12. октобра 1941. године, када су га бомбардовали тенковским гранатама из правца чесме.

Коначно, манастир је дефинитивно обновљен 1961. године, те се слободно може рећи да ова светиња данас блиста у свој својој лепоти и седам векова од оснивања поносно стоји као центар духовности овог дела Србије.

Милан Југовић (2004)

***

ДУХОВНИ ВИДИЦИ

***

ГДЕ ПРЕСТАЈЕ ГОВОР, ПОЧИЊЕ МУЗИКА (Лео Делиб)

Крајем јануара 2017. године, у заслужену пензију отишао је професор музике и бивши директор наше школе Милутин Тошић. Професор Милутин је у Гимназији провео цео радни век, дарујући јој много несебичног рада да би она, Гимназија, у своме трајању била јединствена и посебна, пре свега по својим ученицима, професорима и ваннаставном особљу.

Градатељ, људски топао, смирен, ведар, отворен према свима и свему, професор Милутин је увек био спреман да се заложити за другог: често је бранио - школу и све нас који радимо у њој - ван наших домаћа својом разумном речју, подаривши нам тако реновирану школу, узоран радни простор у којем достојанствено учимо и радимо - ђаци и професори.

Својим радом и залагањем даривао нам је свакодневну светлост, наду и мир, мислећи о садашњости и будућности.

Вешт и полетан, пун младалачке снаге, дао нам је пример како треба радити, носити лепоту и одговорност професорског рада, не мирити се са постојећим и шта оставити у наслеђе, а оставио је професор Милутин Тошић у наслеђе генерације и генерације ђака које је учио музици, врстама музике, музичким стилевима - соло певању, хорском певању, негујући етно, градску и народну песму. Учио их је како свирати клавир, соло и бас-гитару, класику, џез, блуз, поп и рок. Основао је и славно водио школски хор који је као звезда сијао на музичком хоризонту. Хор су чиниле ученице Гимна-

зије, заносног гласа и раскошне лепоте, које су својом песмом и професионалним професоровим радом постигле велику славу. Наступали су широм Европе: у Грчкој, Италији, Аустрији, Мађарској, Чехословачкој, Пољској.

Поред професионалног рада у свету музике, учио је своје ђаке шта је љубав, доброта, племенитост, часност, истрајност, толеранција.

Све је то постигао отвореним речима које су се заметале у његовом великом срцу, блистајући и претварајући се у песму, постајући тако лепота, смисао живота, трајање, вечност - НАУК.

Ђаци професора Милутина Тошића данас су врсни уметници, учитељи, професори, лекари, занатлије, радници, професори универзитета - ЉУДИ. Захвални су за све што им је подарио и чему их је научио.

Професоре, ти си њихов незаборав!

Својом љубазношћу, ведрим духом, пажљивошћу, широким образовањем, увек људски топлом и изговореном речју, био си нама, твојим колегама, прави блистав драгуљ, драг и искрен пријатељ, кавалер. Све тешке ситуације си надјачао из велике жеље ка добром за све, за наш успех и рад.

У твом лику сви ми који и данас радимо и учимо у Гимназији требало би да се огледамо.

Нека су ти срећни и берићетни пензионерски дани!

Маријана Павловић, професор

СВЕТСАВСКА БЕСЕДА

СВЕТСАВЉЕ КАО ДАР ИСТИНСКЕ ЉУБАВИ

Високо пречасни оче, уважени професори, драга децо светосавска, уважена господо хришћанска,

Реч о Светом Сави јесте реч која је поновљена много пута, али она увек у себи садржи неку врсту паралипомене и увек се питамо: шта то још није речено о Светом Сави. Та реч, слово, тај говор о Светом Сави има увек потребу да се актуелизује и да доноси једну непоновљиву поновљивост. Разматрајући нашу црквену и световну историју и до детаља је анализирајући, нећемо наћи личност која је толико дала нашем народу. Свети Сава није само темељ, него и међа. Свети Сава није само црквени великодостојник који је донео црквену самосталност нашој помесној Цркви, мада би многи и желели тако да га уоквире и ограниче. Он је просветитељ, учитељ, законодавац, књижевник и дипломата. Дакле, не постоји просветно-културна област, која нема у себи квасац светосавски, светосавски печат и жиг, који не бледи. И разматрајући само светитељство Савино морамо истаћи да он није светитељ зато што је био просветитељ, него је он просветитељ зато што је био светитељ и пројављивао светост још за време свог овоземаљског живота! Целокупна његова делатност управо има утемељење у светости живота, у следовању Христу.

У свету егзистирају народи, који имају дужу хришћанску традицију од нас Срба. Поменимо древност Јелина, који су имали славну Византију, од којих смо и ми примили хришћанство, поменимо братски нам руски народ, који је данас стуб и тврђава православне вере. Сетимо се и апостолских катедр: Александрије, Антиохије, Јерусалима, Грузије, Етиопије, па и цркве западно-католичке, која није, нажалост, у црквеном јединству са православним истоком. Ниједан од ових поменутих хришћанских народа нема једну личност коју поштују као што ми Срби поштујемо Светог Саву. Ниједан од поменутих народа није везао своју Цркву, своју културу и свој идентитет за

једну личност, као што смо ми то урадили са Светим Савом или правилније да кажемо: што је Свети Сава учинио са нама. Зато смо ми кроз личност Светог Саве изградили тврђаву и бастион хришћанства, а то је светосавље. Светосавље је sui generis историје хришћанства. Светосавље је покрет, покрет љубави. Светосавље није националистичко, оно је наднационално. Оно није шовинистичко и етнофилетичко, оно је панхришћанско и оно почива на јеванђељу, на љубави према сваком човеку. Љубав има за циљ да превазилази све поделе и расколе. И Свети Сава нам то показује када над моштина свога оца мири завађену браћу, Стефана православца и Вукана католика.

Светосавски етос нашег народа и Цркве није нешто што настаје моментално и тренутно, него то је тамјан благомирисни принет Богу, то је неугасива свећа воштаница, то је континуитет живљења у Богу. То је пепео Савиног тела који је разнет свуда по нашој мученичкој земљи и тај пепео није гараж који нема никакву намену, који се просипа на згариште, већ је то најблагодарније семе из кога стално ничу нова и нова покољења. Та покољења славе Светог Саву и кличу да су деца светосавска - деца светлости.

Кључна мисао данашњег дана, када се молитвено сећамо Светог Саве, треба да буде усмерена ка будућности, као што нас опомиње велики Борислав Пекић: „Треба љубити земљу деце своје, а не дедова својих, јер част неће зависити одакле долазимо него куда идемо“. И сетимо се данас највише цитираног блаженопочившег Патријарха Павла: „Будимо достојни потомци да бисмо били достојни преци“. Помолимо се Господу и Светом Сави да нам да веру, наду, љубав, да нам да снагу да наше речи не остану само мртво слово на папиру, него се испишу у нашим срцима и да се кроз дела љубави покаже истинско светосавље као град који на гори сјаји.

Свако добро од Господа. На многе године!

Бранко Радовановић, вероучитељ

Natalija Dragutinović

ЛЕТЕТИ КРОЗ ЖИВОТ

И све док будеш ширио своја крила
И имао сјај као бела вила
Ти ћеш летети кроз живот као птица
У ваздуху ширићеш свој его
А заспаћеш с првим белим снегом.

Пробудићеш се и отворит' очи
Тада ће ти корак поново да крочи
Кроз оне прве пролећне зраке
Скочићеш и полетети у небо
Ма оно било тмурно или ведро.

Крстариш ти опет помоћ' својих крила
А она ко нежна и блистава свила
Шире се по страни, замахују снажно
Обићи ћеш свет, а нећеш ни знати
Многа дивна места ти ћеш упознати.

И тако ћеш године ти своје провести
Лепе успомене са собом ћеш повести
Иза тебе остаће једна лепа прича
Отићи ћеш као неко ко је знао
За шта је све овај живот дао.

Младен Исаковић, IV₂

* * *

IN MEMORIAM

* * *

NOMEN EST OMEN – ИМЕ ЈЕ ЗНАК

Душанка Спајић Беатовић је рођена 1950. године у Митровици крај Вировитице (Хрватска), у породици Стане и Радована Беатовића, као прво дете, након кога је дошла сестра Светлана. Основну школу завршила је у Градини, а гимназију у Вировитици. Потом уписује студије археологије у Београду и игром случаја долази у Лозницу и започиње своју каријеру у нашој Гимназији, где ће успешно радити до краја живота. Удаје се за Милутина Спајића и са њим добија двоје деце: ћерку Светлану и сина Бориса.

Као почетник, добила је посао у гимназијској библиотеци, где је могла да примени своје велико познавање књижевности, коју је једно време намеравала и да студира. Потом прелази у наставу као професор латинског језика и ту успоставља несвакидашње близак и отворен, нежан али ауторитативан однос са ученицима, који се и данас са нежношћу и сетом сећају своје „Латинке“. Како је, тако блага и ненаметљива, успевала да одржава дисциплину и уче-

ницима усади неопходна знања која би гимназијалци касније потврдили на факултетима? Објашњење можда најбоље илуструје реченица једног од бивших ученика: „Она је била таква да је нас, ђаке, напосто било срамота да нешто не знамо“. Пред крај каријере, враћа се библиотеци, одакле ће 2014. отићи у пензију.

Њен карактер и сензибилитет нису је чинили посебном само у школи, у односу са колегама и ученицима. Исту енергију, упорност, труд и доброту, а пре свега - безграничну љубав, унела је у свој дом, у своју породицу, што јој се и вратило - била је искрено и заслужено вољена и поштована, и као супруга, и као мајка.

У зиму 2016. године наша драга Душанка нас је напустила - напустила нас је само физички, јер њена топлина, лепота, необични сензибилитет и све оно драгоцено чему је учила и своје ђаке, али и нас саме, остаје заувек похрањено у свима нама.

Са овог света отишла је као остварена професорка, мајка, супруга, ћерка, сестра, и - бака... Отишла је иста онаква каквом је памте њени пријатељи из младости - разредна лепотица, интелигентна и драга, необично самозатајна... Оптимизам, ведрину и херцеговачку снагу и непоколебљивост, а славонску стрпљивост и мекоту, сачувала је до последњег дана и тиме нас на најбољи начин - личним примером - научила како да и ми останемо такви у тренуцима када нам највише буде недостајала, а који су итекако чести.

Једна од многобројних латинских сентеница којима је учила своје ђаке (а које су јој ови радо цитирали и на улици), каже - *Nomen est omen*, односно - Име је знак. У случају наше драге колегинице и пријатељице, ова мисао показала се као непогрешиво тачна: сви ћемо је памтити као - Душу.

Колектив Гимназије

НЕУМОРНИ ПРЕГАЛАЦ

Смрт професора Милована М. Радивојевића, нама његовим пријатељима, оставила је збуњеност у овом нечитком свету у којем нема речи нити мисли да нам бол облажи.

Својим сећањем додирнућемо све оно што си био ти Драги професоре, а био си посебан, срећан човек

„... срећан ко живи после свега што је рекао срећан ко изађе из опеване шуме ко преброди опевано ...“ (Бранко Миљковић)

Јер, опевао си, испричао и записао свој крај - Јадар, Рађевину, људе и обичаје у њему, језиком трајања; никада ниси причао о себи, нити сам за себе, већ само за потребе других људи - свих нас.

Разликовао си се по лакоћи писања, по раскошној реченици твореној бираним речима, по снази ума и разума, по интелектуалној полемичности, прецизности изражавања, осећају да почнеш и завршиш све што је потребно да нам се не загуби траг у овом лудом и тмурном времену. Твој глас и написана реч таласају се и сада међу нама и дају нам задатак да наставимо твојим путем, путем који си ти утемељио. Ево, све оно што си утемељио.

Објавио си приказе књига и прилоге из књижевне историје и наставе у следећим часописима и листовима: Лозничке новине, Наше време, Глас Подриња, Просветни преглед, Школски час (из Београда), Луча (из Суботице), Свеске (из Панчева), Провинција (из Шапца), Детињство (из Новог Сада), Ријечи (из Брчког).

Аутор си и коаутор монографија из области просветне историографије Јадра: Лозничка економска школа, Основна школа „Јован Цвијић“ - првих 50 година, Гимназија у Лозници 1871 - 1996, (заједнички рад са професором Светиславом Станишићем), Јарбичка школа у Драгинцу (рад са професором Аврамовићем), књига песама и текстова о Светом Сави под насловом „Живи златокруг“ из 1990. године (рад са Светиславом Станишићем, проф).

Утемељио си „Драмски студио“ у Лозници, формирао Огранак Вукове задужбине у Гимназији. Био си члан жирија организационог одбора књижевних манифестација „Дечије поезије и прозе у Драгинцу“, „Вукових ластара“. Написао си многе рецензије за књиге песника Јадра и Републике Српске. Био си члан уметничког савета КУД „Караџић“, а на такмичењима из српског језика и језичке културе твоји ученици донели су школи и граду преко двадесет републичких награда.

Све ово био си ти и још и више.

Био си велики познавалац књижевности и језика. Сјајан предавач чија су предавања била исто-

„АНГЕЛИНИ“

Куда идеш од мене, луталице,
Куда идеш тако сама,
Куда пушташ путеве да те воде?
Задржи ме у својим речима
Не дај дашку ветра да те носи
Не дај струјама океана да те грле
Не дај сињем гаврану да
лети изнад твог темена.

Ломи, застави, прекрши
Али не дозволи сенци облака
да прекрије твоју косу
Не дозволи небу да буде плавље
од твојих очију
Не дозволи киши да утиша твој глас
Не дозволи вихору додир твој
да сеје тврдим земљама.

Нека претраже дворове,
Нека сазову армије,
Нека спреме трубе,
Не могу те наћи, не дам да те нађу.
Ангелина!
Ангелина!
Ангелина!
Планине ће одјекивати
Људи ће стрепети
И деца ће се рајати,
Али тебе неће бити
У мојим порам
У мојим погледима,
У мени целој
- Јер родио се није ко смири
буру птица.

Већ одлазиш, измичеш ми
А ја и даље хрлим ка твојим данима
Ка твојим самотним мислима
Ка твојим карираним марамицама
И мирисним баштама,
Али цабе све,
И узалуд ништа
Јер твоје уши не чују
Разорну тишину усана мојих.

„Катарина“

времено креативна и систематична, традиционална и иноваторна. Као професор и колега био си омиљен, стрпљив, насмејан, увек спреман за шалу, ненаметљив али видљив, тих али изразит, достојанствен – свој. Омиљен међу генерацијама лозничких гимназијалаца којима си својим твореним сензибилитетом, љубави, вредноћом, пожртвовањем отворио нова врата великих знања у будућности – а они ти вечно захвални!

Својим интелектуалним богатством и раскоши своје душе тежио си ка савременом и отвореном свету борећи се против интелектуалне оскудности (и сваке друге) како појединца тако и шире друштвене заједнице.

Желео си да духовно обогатиш свој крај, град и људе у њему и успео си! Оставио си снажан отисак у њему и заслужио си да град Лозница теби врати драги професоре Миловане амплитудни положај који заслужујеш. Професори твоје гимназије на седници Наставничког већа донели су одлуку да Драмски студио носи твоје име Милован М. Радивојевић.

Хвала, драги професоре, почивај у миру.
„... спавај ти и твоја судбина претворена у брдо где провејава смрт и љубав дан и ноћ си помирио у својој смрти где не постоји време, где једна светлост жута у висини чува отисак твога лица ...“

(Бранко Миљковић)

Маријана Павловић, професор

*** И З Д А В А Ш Т В О ***

АЛ` ПТИЦУ ИМАТИ ТРЕБА, И ИЋИ ЗА ЊЕНИМ ГЛАСОМ (Суреп)

Ова књига је својеврстан наставак монографије ЈАРЕБИЧКА ШКОЛА У ДРАГИНЦУ, којом је обухваћено шеснаест деценија живота и рада ове установе чији се почеци губе у измаглици прве половине 19. века и која од 1839. године, мењајући у различитим раздобљима свој статус и своје име, битише на приближно истој локацији на којој је и данас, али увек са узвишеном мисијом просвећивања и припремања за живот нових генерација дечака и девојчица из горњег Јадра. Овога пута у фокусу ауторовог интересовања су њени ђаци који су одскочили од просека, и својим трудом и професионалним достигнућима играли, заједно са многим својим мање амбициозним вршњацима, запажену улогу у друштвено-политичком, економском или културном животу ужег окружења и лозничког краја, али су, подижући и афирмишући себе и на ширем географском простору, истовремено, афирмисали и уздизали и школу и средину из које су потекли.

Аутор жели да покаже да се и „из грмена маленога“ могу изродити људи изузетног талента, снажне енергије, огромних интелектуалних могућности и широког срца – чији домети у послу којим се баве заслужују истинско поштовање. А књига би да буде још један доказ да су се и они који су потекли са пашњака и стрњика, из трошних сеоских кућерака, из јадарских и других забити, упркос свим тешкоћама које су их пратиле, могли равноправно носити у животу са вршњацима из тзв. великих средина, који су живели и школовали се у неупоредиво повољнијим породичним и социјалним условима. Бити рођен у Београду, Новом Саду, Суботици, Нишу или неком другом великом граду аутоматски не значи бити способнији и интелектуално надмоћнији од оног ко је рођен у Јаребицама, Цикотама, Ступници, Симином Брду или било ком другом српском селу. То сазнање може будућим генерацијама сеоских ђака само да оснажи самопоуздање, одагна осећај ниже вредности и

сугерише мисао да активно хтети и жарко желети, како су то мудри одавно приметили, често значи и – успети!

А јунацима ових записа, пак, књига може послужити и да се, данашњим језиком политике и администрације речено, умреже, сазнају нешто више једни о другима и сарађују, уколико за то нађу потребу, али и да сви заједно, свако у свом домену и на свој начин, буду при руци управи школе у стварању што бољих услова за рад садашњих и будућих ђака.

Милован М. Радивојевић
(Предговор монографије: *Реч унапред*)

О МИЛОВАНУ И О РЕЧИМА У СПОМЕН

Опемењивао је речи, а речи су опемењивале њега, па се то опемењивање преносило на свакога са ким би стао и прозборио.

О чему год да је казивао, казивао је смерно, добродушно, дечје искрено, али и промишљено, једноставно и сликовито, некако тихо, у пола гласа и са примесама добро дозирао благог хумора. И тај начин говорења чинио је да се и онај са ким је говорио озари већ од самог сусрета и првих изговорених речи, па се и саговорник, с разлогом трудио да одговара на исти начин.

И свако је одлазио задовољан што се са Милованом срео, поздравио и прозборио. И све о чему је зборено постајало је јасније, једноставније и лепше, јер је добијало јасно значење, јасну поруку, јер је, иако би у неким другим приликама и са неким другим људима изгледало готово безначајно, после разговора са Милованом, постајало значајно и лако прихватљиво, и одводило би у сећања на неке друге сусрете и разговоре и размишљања о много чему, па и одједном одгонетнутој потреби да се ради, да се ствара, да се узалуд не губи време, да се воли, прашта и радује.

Јер, када живота нестане, када мине, када најчешће изненада престане, као и са твојим што се десило, па онда ми који смо те знали, а многи су те знали, схватимо да треба поштовати и одговорно се односити према времену, годинама, па и сатима који су нам преостали, јер се само у једном једином осмишљеном дану, толико тога може урадити, за нас бивше, за нас данас и за оне иза нас, за оне сутра.

И тек када нас живот и све оно што живимо, изненада притисне, и када почнемо да посрћемо и грцамо, под теретом година, болести и старости, схватимо ДА НЕМАМО ВИШЕ ВРЕМЕНА, а да је тако много тога иза нас што учинили нисмо, а требало је и требали смо.

Марко Аврамовић, песник

ОСВРТ НА 16. ПРИЗОР

Центар за културу „Вук Караџић“ и ове године обрадовао је читалачку публику најновијим бројем часописа *Призор*, на чијим страницама се налазе занимљиве теме и корисни садржаји.

У првом поглављу акценат је на јубилеју поводом обележавања седам векова од оснивања манастира Троноше. О културној оази мира и историјским приликама трношке светиње текст је сачинио Зоран Тошић. Тридесет година од отварања Музеја Јадра у Лозници и утицај Јована Стерије Поповића су теме којима се бавила Рада Глигорић.

Наредни сегмент посвећен је српском буквару и развоју српске писмености на нашим просторима. „Просвет(л)и се“, „Први српски буквари до првог српског буквара“, „Прича о буквару и букварима“, „Ја, слово“, „Буквар - погледи на корене и будућност“ и још много других разматрања и истраживања очекује нас у другом поглављу. У циљу очувања и неговања српског језика и писма о овој теми писали су многи професори и магистри.

Призор је и у овом броју посебну пажњу посветио поносу Лознице, академику Јовану Цвијићу. Девет деценија од смрти познатог научника био је довољан разлог да Стеван М. Станковић пише о његовом животу и професионалним успесима. Јер, као што рече професор Емануел де Маргон: „То не беше само велики научник, то беше човек“.

Тема овогодишњег *Призора* била је и Кућа писца. Дајана Ђедовић је у свом тексту подсетила да је у септембру 2010. године отворена прва Кућа писца у Србији и да је овогодишњи гост био израелски писац Амир Ор, који је боравећи у Тршићу од средине априла радио на својој новој песничкој књизи. Његове нове стихове на српски језик, у Тршићу, преводила је

Вида Огњеновић. Амир се, између осталог представио и као уметнички фотограф на изложби својих радова у Тршићу, у Музеју језика и писма. На отварању изложбе говорила је Вида Огњеновић, председница Пен центра Србије, чији говор је у целости пренет у овом броју.

У последњем поглављу под називом „Откривање“ аутора Драгице Савичић сазнајемо о деловању Пододбора Друштва „Кнегиња Зорка“ у Драгинцу. Велико патриотско и хумано Друштво „Кнегиња Зорка“ основано је у Београду с пролећа 1924. године, с намером да се разграна по целој Краљевини СХС. Тако је 1934. године основан Пододбор Друштва „Кнегиња Зорка“ у Драгинцу и за кратко време успео да окупи велики број припадница женског пола у тој малој, урбаној средини. Већ 1937. године Пододбор је бројао више од седам стотина чланица и чланова који су вредно радили на културно-просветном и хуманом пољу у свом крају. Чланице су својим радом успеле да обезбеде звоно, подигну звоник и покрену иницијативу за подизање цркве. Оснивањем црквеног хора и одржавањем хуманитарних приредби обезбеђивале су приходе којима су помагале сиромашној деци. У њиховом раду посебно се истиче изложба ручних радова из 1938. године, која је имала две хиљаде предмета. Наводе се и утисци чланица Пододбора, вредних меш-

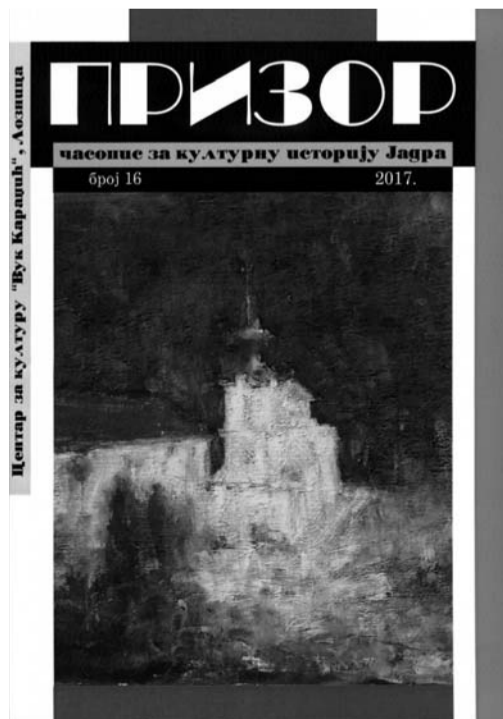
танки са тродневног путовања до Београда и Опленца.

Марија Шћекић Марковић представила нам је Бању Ковиљачу и пет фаза њеног развоја кроз разгледнице Вићентијевића из колекције породице Стјефановић. Кроз ове разгледнице сазнајемо колики је значај илустрованих трагова о некадашњем градитељском умећу и укусу. Аутор овог текста наводи: „Данас су не само излет у прошлост, већ и документ о власничкој структури, архитектонским решењима и допуњавању шире слике о некадашњој Бањи“. Управо колекција разгледница коју поседују Брано Баја и Јелена Стјефановић представља грађу о развоју Бање Ковиљаче почев од 1906. године до данас. У овом броју и читаоци *Призора* имају прилику да у двадесет пет фотографија открију изглед Бање Ковиљаче и околине с почетка прошлог века.

Пред крај овог броја текстом Арнаутска посла, Зорана Тошића *Призор* нас је подсетио на обележавање стогодишњице Албанске голоте.

Овогодишњи *Призор* завршава се критичким освртом професора доктора Рајне Драгићевић на зборник радова „Ми о Вуку“, чија два уводна текста потписују Војислав Карановић и Дајана Ђедовић.

Марија Миловановић
и Адријана Симић, П6

*** СТВАРАЛАЧКИ КУТАК ***

ИЗ ПРЕВОДИЛАЧКОГ ПЕРА

Turtle - Serbs have a tale about a man (before any turtles walked the Earth) who baked bread, served chicken, and sat down to eat, when his godfather knocked on his door. The man put the chicken on the bread, covered it with basin and hid it from his godfather. When his godfather left, the man turned to his meal again, but all of it (bread, chicken and basin) turned into a turtle (because he hid it from his godfather). And so the turtle came to existence.

Wedding - At weddings lots of spells are being cast, especially on a bride, so she wouldn't give birth to any children for the first few years, or not to give birth to more girls than boys, or not to have any children at all. The first and the second spell the bride casts upon herself, and the third one is cast upon her by her enemies. It is said that a small thread is being tied on any piece of clothing, hers or her husband's, so she would never bear children.

Bukovac - 1) A spring in Jadar in Trsic area.

2) A village in Srem (close to Varadin).

Bogojavljenje (Epiphany of our Lord) - Serbs tell a story that every year at night, just before Epiphany of our Lord, the skies open, and then, our Lord grants a wish to anyone who has one (as long as it's just one). Many people gather at one place to witness the skies open, but not everyone can see it. There was a man who, when skies opened, had no time to get out, so he put his head through the window (before the skies closed) and said: "Give me Lord golden corn", but in fear and hurry he said instead: "Give me Lord a head of corn". At that moment his head turned into a corn cob, and he couldn't pull it through the window back into his house until other people came with axes and made the window bigger. At dawn, before sunrise, lots of people wash themselves in a stream or a river (if the water is frozen, they break the ice).

Bubota - When I went to school in Loznica, there was a custom of teachers beating children every Saturday noon, without them making any faults. Just because it was Saturday! If anyone was beaten before, or after noon on that day, it wouldn't count.

Bubalica - A children game in which you hit someone in the back.

КОРЊАЧА, f. die Schilfröte, testudo. Србљи приповиједају да је човјек (прије него је корњача на свијету била) умјесно погачу и испекао кокош, па сјео да једе, а у тај час руни кум његов на врата, а он онда брже боље метне кокош на погачу па поклопи чанком, и тако сакрије од кума. Кад кум отвде, а он устане опет да дохвати кокош и погачу да једе, али се оно све (кокош, погача и чанак) претворило у корњачу (што је сакрно од свога кума). И тако постане корњача.

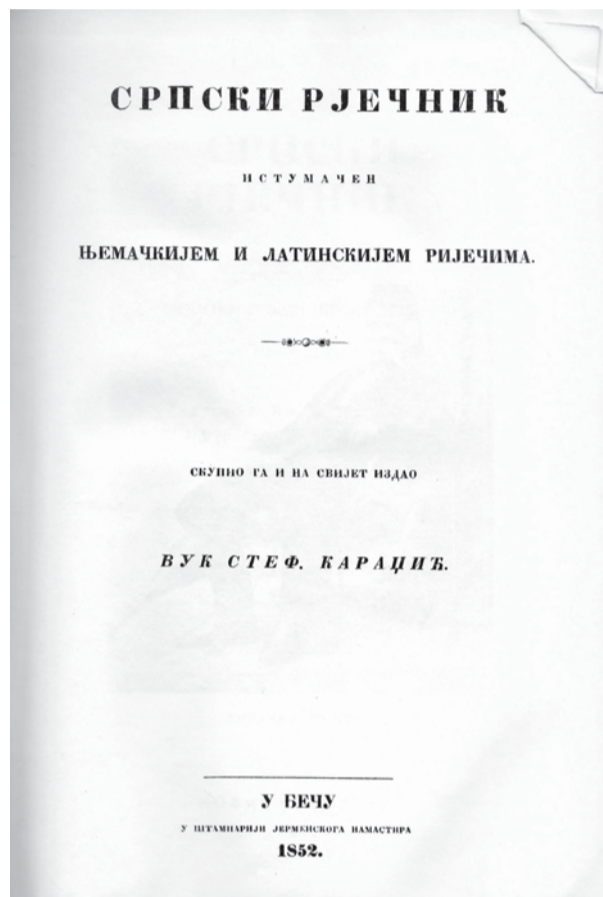
ВЈЕНЧАЊЕ, n. (јуж.) die Trauung, copulatio conjugialis. На вјенчању се много којешта врача, особито да млада првијех година не би дјеце рађала, или да би више рађала синова него кћери, или да не би дјеце никако имала. Прво и друго врача млада сама себи, а треће врачају јој непријатељи, и кажу да се њој или њезину мужу на чемугод од хаљина завеже узао на вјенчању, да не би нигда дјеце имала.

ВУКОВАЦ, бјукџа, m. 1) Wulfenstab, baculus faginus. 2) извор у Јадру у Тршићком пољу. 3) село у Сријему (близу Варадина).

БОГОЈАВЉЕЊЕ, n. (das Fest der 3. drei Könige) epiphania domini. Срби приповиједају да се ноћу уочи Богојављења сваке године отвори небо, и да ће онда Бог дати свакоме који што занште (само да не иште више него једно). Гдјекоји стоје на пољу по цијелу ноћ не би ли видјели кад се небо отвори, али то сваки не може видјети. Тако се некакав догодни у соби кад се небо отворило, и не имајући кад изићи на поље (да се у том не би затворило), промолн главу кроз прозор да рече: дај ми Боже осмак блага; па у ономе страху и у хитњи мјесто тога рече: „дај ми Боже од осмак главу.“ У тај час постане му глава колнко осмак, тако да је није могао кроз онај прозор увући у собу док нијесу људи дошли са сјекирама и начинили прозор већи. Многи се на Богојављење ујутру прије сунца купају у потоку или у ријеци (ако је вода смрзла, а они пробну лед).

БУВОТА, f. субота ђачка бубота, Sprichw. d. i. Samstag wird auf den Studenten herumgetrommelt, Samstag ist der Studenten-Prügeltag, sabbato caeduntur studiosi. Кад сам ја у Лозници ишао у школу, био је обичај да ђаке у суботу послнје подне учитељ бије без икакве кривице, само за то што је субота: ако је ко онај дан прије подне или макар и послнје подне био бијен за каку кривицу, то му се ништа није бројило.

БУВАЛИЦА, f. (у војв.) дјетнња игра, у којој се буба у леђа, Art Spieleß, lusi genus.

Превео: Борисав Јаковљевић, IV₁

MY GREATEST WISH

Perhaps my greatest wish is to sit down one day and create a masterpiece of any sort, out of anything, be it a poem, a story, or even someone's life, for everything in existence has a story waiting to be written or told, everything is beautiful. So write, in letters, or notes, or lines. In any language - if you create a new one, all the better! Every object, physical or not, has an essence made of the purest of forms of matter. Develop your way to distill and create a new object made entirely of this pure, beautiful matter. This is how, in my opinion, you create a masterpiece. A rough gem is nothing less than a gem, but a perfectly, symmetrically shaped one, that's refined through labor and with much care and love, is the one that goes down in history.

But, true perfection is seldom reached through hard work only. The greatest masterpiece of all is the one that comes forth from out of you without much effort, yet captures the essence of that element of purity within you. The work that keeps you up at night, this is your masterpiece, even in the most minor scheme of things. A work of art is a work that transcends its means of presentation and overwhelms the viewer, reader, or listener, it captivates the person and puts him into a certain form of trance. One loves, and hates, as every human should, but after the influence of art, one becomes more noble; in a way, a larger part of him becomes one with the pure essence of nature.

Baudelaire said "Nature is a temple in which living columns sometimes emit confused words." Here he states so profoundly that we're supposed to find our own meaning in nature - for in nature, all life is found and summarized; in nature, life begins,

and it ends within it; therefore, for every word, feeling or event, a symbol can be found within nature, its meaning special and specific only to us, hardly decipherable and fully comprehensible by anyone else. A symbol, in this way, should be seen as alike to a snowflake, or a fingerprint. There are many, many of them which are all almost the same, but not quite.

The life of today is so to say distant - everyone is distant from each other; individuality has been preached as the ideology and even the way of life of the future; selfishness, greed and avarice - the virtues, and the words to live by; and a lifestyle of waste and drivel. No nonsense, no hysteria, no idealism. Pragmatism and production. A symphony of countless machines, creating metallic harmonies. Bright lights to outshine the stars. A screen, or ten, for each pair of eyes. And misdeeds to outweigh and overshadow previous, still lingering ones. Cattle prods stealing away all surplus labor and value.

But, let us not get too political. What matters is that you make the world a better place, even, as I've already said, in the most minor scheme of things, even if it claims it doesn't wish or cannot be changed, even if everyone around you turns to lies, has pretences, ambitions and aspirations of the more personal kind. Do not get me wrong here, self-betterment is essential for the betterment of entire society - after all, when you change yourself, you change the world; but I can not, and will not agree with the age-old phrase "the aim justifies the means", for it has been used to do much wrong in the past. Machiavelli talks about a just aim, but jus-

tification can be, and usually is, easily fabricated. Take any of the Crusades as an example.

To put it briefly, do what is right, what is unabashedly and unimpeachably noble. The world of today fears itself. There are millions of people trying to find their way and their final destination, and they all fear this Big Bad World - made up of people just like them!

"There's something pure and infinite in you, that wants to come out of you, and can come out of no other person on the planet. That's what you've got to share, and that's as real and important as the fact that you're alive. The world at large, careerism, money, magazines, your parents, the people at the rock club in your town, other kids, nothing is going to give you that message, necessarily. In fact, most things are going to lead you away from it, sadly, because humanity is really confused at the moment. But you wouldn't exist if the universe didn't need you. And any time I encounter something beautiful that came out of a human somewhere, that's them, that's their own soul. That's just pure, whatever its physicality is, if the person can play piano, if they can't play piano, if they're tone deaf, whatever it is, if it's pure, it hits you like a sledgehammer. It fills up your own soul, it makes you want to cry, it makes you glad you're alive, it lets you come out of you. And that's what we need: we desperately need you."

- Julian Koster (singer-songwriter - The Music Tapes, Neutral Milk Hotel), excerpt from a book about "Neutral Milk Hotel's In the Aeroplane Over the Sea".

Павле Зељић, III₆

*** С Т В А Р А Л А Ш Т В О ***

КАДА САМ ЗАИСТА ПОЧЕО ДА ВОЛИМ СЕБЕ (Ч. Чаплин)

Када сам заиста почео да волим себе, схватио сам да сам увек и у свакој прилици на правом месту и у право време и да је све што се догађа исправно – од тада па надаље могао сам да будем миран. Данас знам да се то зове ПОВЕРЕЊЕ.

Када сам заиста почео да волим себе, могао сам да спознам да су емоционална бол и патња за мене само упозорења да живим супротно својој истини. Данас знам да се то зове БИТИ АУТЕНТИЧАН.

Када сам заиста почео да волим себе, престао сам да жудим за неким другим животом и могао сам да видим да је све око мене било позив на раст. Данас знам да се то зове ЗРЕЛОСТ.

Када сам заиста почео да волим себе, престао сам себи да крадем слободно време и престао сам да смишљам грандиозне пројекте за будућност. Данас радим само оно што ме чини задовољним и радосним, оно што волим и што чини да се моје срце смеје, на мој јединствен начин и у мом личном ритму. Данас знам да се то зове ЧЕСТИТОСТ.

Када сам заиста почео да волим себе, ослободио сам се свега што није било здраво за мене: јела, људи, ствари, ситуација; и од свега

што ме је увек изнова одвлачило уназад, даље од мене самог. У почетку сам то звао „здрави егоизам“, али данас знам да је то ЛЈУБАВ ПРЕМА САМОМ СЕБИ.

Када сам заиста почео да волим себе, престао сам да прижељкујем да сам увек у праву, тако сам мање грешио. Данас сам схватио да се то зове СКРУШЕНОСТ.

Када сам заиста почео да волим себе, одрекао сам се живота у прошлости и претеране бриге за своју будућност. Сада живим само у овом тренутку у којем СВЕ почиње. Тако данас живим сваки дан и зовем то СВЕШНОСТ.

Када сам заиста почео да волим себе, спознао сам чињеницу да се од својих мисли могу разболети и постати јадан. Када сам пак затражио натраг снагу свога срца, разум је добио важног партнера. Ову везу зовем данас МУДРОСТ СРЦА.

Од данас па на даље не плашимо се расправа, конфликта и проблема са самим собом и са другима, јер чак се и звезде понекад сударе па настају нови светови. Данас знам: ТО ЈЕ ЖИВОТ!

Приредила: **Гордана Кесеровић**,
школски психолог

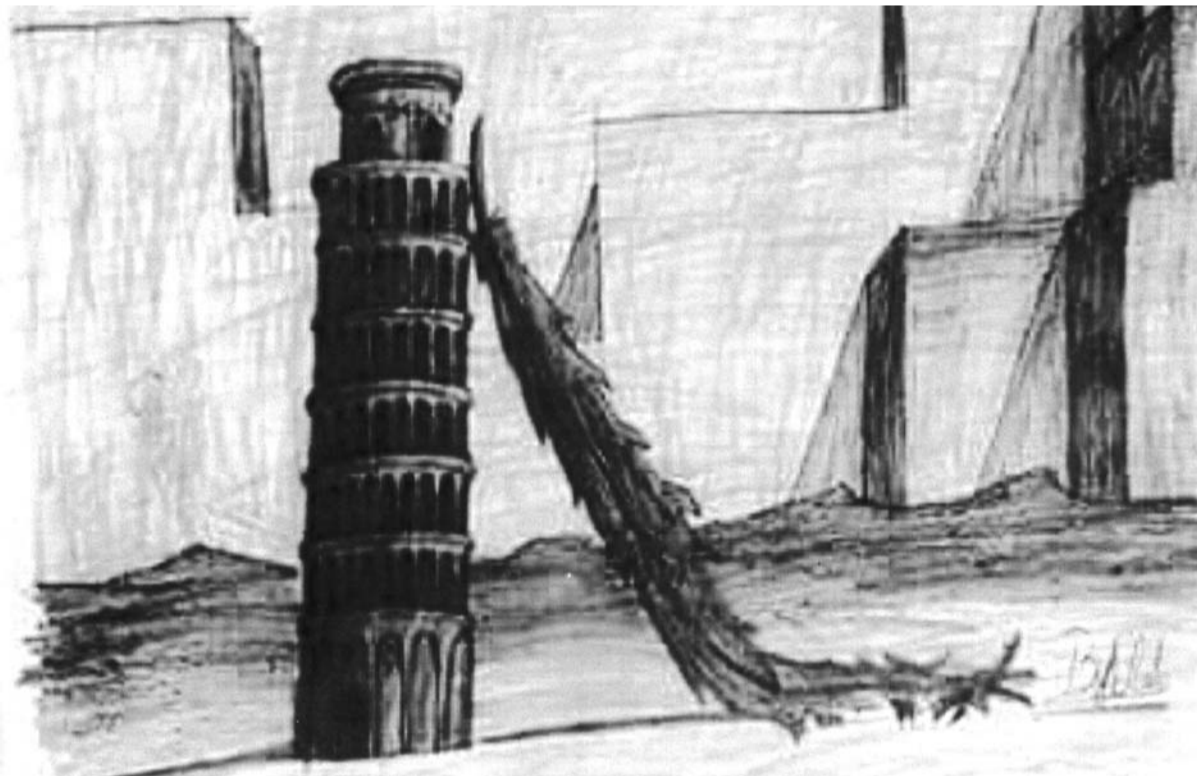
ПАЛМИРА

О, бесмртна светлости
Остављена пред гресима смртника.

Ти, која освајаш и победу извојеваш
ти, којој је остављена круна злата
према лепоти и невиности, девојко чедна.

Врати се из песка дана мрачних,
дана Њене уснуле чари милосне
река прати звук твојих вапаја и уздисаја.

Пред тобом свет овај окренуо се хитро
као слава твоје добротe и сјај звезде блиставе.
Вук Лакићевић, П₆

Б Л Е С А К

Крши ме.
Руши ме.
Штипа ме.
Гуши ме.

Волим певати.
Крик
Волим слушати.
Јаук
Извуци се из цеви.
Вуци, гризи, уједај, врши!

Ссс, ево га! Блесак.
Стиже га крвава црвена, претапа се у горку жуту.
Како смирује зелена. Видим море и љубичице
поред.

Кап-кап... Хоћу да пливам.
Корак по корак. Вода ми додирује струк.
Корак по корак. Вода ми прекрива лице.
Ја гледам. Ја видим.
Пружам руку ка теби. Додирујем те. Блесак...
Нема ме.

Магдалена Грујанић, IV₂

НЕ ЗАТВАРАЈ СВОЈЕ СРЦЕ,
ЧОВЕЧЕ

Не, човече, не затварај своје срце!
Воли, човече! Воли сваки дан и сваку реч
коју чујеш. Воли сваки покрет и сваку боју коју
видиш. Воли сваки мирис и сваки додир који
осетиш. Воли све ствари и све људе који те
окружују. Јер човек који не воли друге - не воли
ни себе.

Праштај, човече! Праштај оном ко ти наноси
бол. Праштај оном ко ти окреће леђа. Праштај
и оном ко теби не прашта. Јер две најлепше
речи на било ком језику јесу: „Праштам ти“.

Дели, човече! Дели своју љубав са оним ко
је не познаје. Дели своју срећу са оним ко је
жели. Дели своју радост са оним коме је потр
ебна. Јер се у дељењу крију животне чари.

Дакле, човече, не затварај своје срце! Про
живи сваки животни трен као да је последњи.
Испуни га љубављу, срећом и радосћу јер, јед
ном када га изгубиш, нема начина да га вратиш
назад.

Данијел Миливојевић, III₁

ЖИВОТ ЈЕ УВИЈЕК
НЕГДЈЕ ДРУГДЈЕ

~~Донио си ми киншу са звијездама.~~
Крижам прву реченицу.
Ослушкујем.
Звук јесени је ту док врх оловке реже папир. Тај
папир сам ја.
Миришем.

Давно изгубљена липа... мастило, мјесец, зви
језде...

Нестајем.
Бирам ријечи и сигуран пут.
Писци су рањиви. Осјећају дупло, али када
осјећања треба преточити у ријечи, живе ријечи,
заувјек остају кукавице.

Додирујем.
Масни папир клизи ми по прстима и оставља
записане ријечи на срцу.

Признајем.
Крај је. И питам се да ли сам могла учинити
нешто да га спријечим. Прије ми се чинило да би
то било било шта, сада пак...

Уздишем.
Хватам себе у посматрању плаветнила. Малене
лампице освјетљавају универзум и ја бивам увуче
на у вртлог емоција. Вјеровала сам тим маленим
лампицама, шта више откривала сам им најдубље
тајне... Биле су мој свијет... Та себична сазвјезђа.
Не вјерујем им више.

Кажу да је свијет увијек негдје другдје. Мој
свијет? Мој је код тебе.

И знаш шта?
Па наравно да знаш.
Ти си увијек све знао.
Или си макар мислио да знаш.
У мору лажи ја ти нисам повјеровала само у
једну... да ти је свеједно.

Али знаш шта?
Пребољећу.
А знао си и то, признај.
Кајем се.

Нисам ти рекла све што сам жељела. Био си
моја прва и последња мисао. Мој универзум. Мој
живот. Дисала сам зе тебе, драги мој. Ниси марио.

А ја?
Гушила сам се.
Опет... ниси марио.

А знао си све. Увијек си знао све. У луткарској
представи живота ја сам ти била омиљена марио
нета. Држао си конце, мој живот постао је твој и
нисам се бунила. Чудно, али осјећала сам се ва
жном, неопходном за твој опстанак. Чамећи у
прашњавој соби за вријеме паузе, мој живот би
престајао, мисли би лутале а конци поцрнили...
Док ми поново не дођеш. Али био је то зачарани
круг гдје би ти долазио и одлазио остављајући ме,
признајем, празнијом изнова.

Не више. Круг је постао удаљена тачка, конци
су скинути, завеса је спуштена. Завршио се
последњи чин.

Говорим.
Било је лијепих тренутака, увијек више од руж
них, савршених при помисли на њих. Али, ово
није љубавна прича о принцези и мангупу, ово је
моје. На крају крајева, љубав увијек више говори
о ономе ко воли него о ономе који је вољен, а сви
увијек дијеле тугу, док срећу чувају за себе.

Мирим се.
Није све изгубљено губитак.
Видите, увијек сам писала за друге, и ево по
први пут пишем себи, а опет говорим о њему. Мој
свијет је и даље код њега.

Извините, али не могу вам више говорити о
њему или о себи, неке ствари постоје само да би се
заборавиле.

Кажу да не можеш бирати да ли ћеш бити
повријеђен, али можеш изабрати ко ће те
повриједити. Цијени свој избор. Ја од мог оду
стајем. Или он одустаје од мене, више није ни
важно.

И знаш шта?
Боли ме. (Мање него прије.)
Треbam те. (Више него икад.)
Желим те. (Или више не.)
Волим те. (Заувјек.)
Недостајеш. (Престајеш.)
Нећеш знати.
✠
Крижам задњу реченицу.

Катарина Марковић, IV₄
(Прва награда на конкурсy „Огледало“)

*** ИЗ ЛИТЕРАРНОГ ПЕРА ***

ИЗЛАЗИМ ИЗ РЕДА

Престани да ми мирисе нудиш
и немој да ме мамиш лажним сјајем.
Боље ме развуци као време.
Учини да ти дуго трајем.

Не волим слатко да ме гледаш
док певушиш баладу са сетним крајем.
Само ме развуци као време.
Учини да ти дуго трајем.

Још те молим, не обећавај којешта.
Нећу са речима да се мајем.
Развуци ме, радије, к'о време.
Учини да ти дуго трајем.

На храпавој стази што кривуда
с тобом бих да научим да дајем.
Излазим из реда за друга чуда
ако могу к'о време да ти трајем.

Лав Лукић, VII₁ (Награда Вуковог звона)

*****

Волела је воду
Начин на који себи увек створи пут
Њене немире, плиме, и осеке
Обојену безличност
Нарочито пучину
Непредвидива пространства која је носила
Неистражен живот који је текао у њој
Све што је желела било је да плива туда
Да се супротставља таласима, препусти
вировима

Привлачио ју је тајац
Затишје пред буру
Волела је воду
Њене олује, и одузете животе
Мислећи да њен неће бити
Гледала је бродове који плове туда
Како преживе свако невреме које их сачека
А ујутру стоје мирно, као да се ништа није
догодило

Желела је да доживи тај свет
Али се у твојем мору утопила.
*****

Учинило ми се да си то ти
Кад ми је поклањао речи лепе
И пуштао алтернативне песме
Далеко од овог места
У рупи која је личила на огњиште

Учинило ми се да си то ти
Када сам научила шта значи некеме се дати
Мислећи да свако заслужује моју душу
И да ће то бити довољно
Јер теби би било

Учинило ми се да си то ти
Када сам трчала у његов загрљај
Варајући се илузијом да ме греје твоја топлота
А он је носио маску
Као и сви други
Чинећи да изгледају исто
Као сви којима сам желела да будем ја
Оно што си мени ти
Али ти то ниси био
Још увек те тражим
Само ми се учинило.

Марија Кнежевић, IV₅

СУНЦЕ МОЈЕ

Опијала ме твоја лепота
Чинила ме узрујаним
Како ти твоји зраци
Сијају над небом плавим.

И тако сам ја у чуду
Како ли је теби горе
Јеси л' само или с неким
Ја се питам сваке зоре.

Волео сам, као мали
Да ми споро прође дан
Да те видим ја изблиза
Једини ми био сан.

Знао сам ја да си далеко
И да никада нећу доћи
Али једно увек стоји
Стазом светла ја ћу поћи

Драго ми је да постојиш
Да обасјаш овај свет
Јер без Тебе, Сунце моје,
Живот овај није леп.

Ја ћу увек бити ту
Да се с првим зраком будим
И лепоти твојој сјајној
Заувек ћу да се чудим.

Младен Исаковић, IV₂

ДИМ НАД БЕОГРАДОМ

Све што беше красно и дивотно,
Боје што се преливаше зором -
Све однесе то крило плаветно,
Без поновног виђења скорог
Сивило што сијаше подло,
Као вучје горске очи
Одузе и мојим чар и светло
И душу ми целу у кам заточи
Она за тим крилом одмах дође -
Та тмина, окрутна магла
Без Ње сваки дан улуд прође,
Разбише се сви снови од стакла
Сутон је, мрак; последња јабука
Сунца за Калемегдан залази,
Престаје сва у свету бука -
Све утихне и коначно се угаси
Мртви ходи по Дунаву,
У мраку сабласно је све
Ни ветрови више не дувају -
Ужегло је и устајало за све дне
Свака звезда, цела васиона
Завијена у мрачни плашт
Проклиње дан и трен у ком Она
Купаше се у зраку који беше тако ташт -
Зрак плавичасти што води заувек,
Чија је реч и мисао задња,
У мрак, у мрак, тако сладан и мек
А тако светлим води кочијама
И њен се спомен диже над градом -
Последњи траг, цвећем загрљен;
А дивни мирис воска обдарује надом,
Да ће се једном вратити дух њен.

Павле Зељић, III₆

A TALE BENEATH THE MIRE

A frog from a mire
Awoke one day with a desire
To travel across the world entire
Yet no interest the king had shown
In exploring the lands unknown
The frog exclaimed,
Revolted, ashamed:
"Oh, but hear me, lord and sire -
To offend you, I've no desire
Merely I am strongly inspired
Driven by an odd desire
To travel across the world, farther and wider
Than any frog hath done before!" With fire
To his eyes, the trusty old king's advisor
Croaked, enraged at the youngling of the mire:
"How dare you disturb our good old sire?!"
"But...", the blushing frog muttered
"Not a word more shall be uttered!"
Immersed in his fury, the old frog stuttered:
"Nay, I say, not a worth another!"
And the young, saddened toad
Took the gloomy, wet road
Back to his house, distant and remote
But more has he learned
Of the cold of the world
On this merciless day
Than if he had traveled far, far away...

PURE, MAGNIFICENT, PERFECT

She was there,
So close, yet so far
Sitting and smoking
Laughing with her friends
Or at them, for all I know
She sat for a while
Pure and magnificent
Perfect

Until the smoke from her cigarette
Took her away
Silently
She went far away
Never to be seen again
But the scent of her
Blood-red hair
Lingered still
Mixed with the haze
Her presence creates
Her cigarettes
The Sun (and all light)
Was smothered in that fog
Of hers, thick
Fog of solitude and delight

Павле Зељић, III₆

ШКОЛО МОЈА, МОЈА МУКО ТВРДА

Осам сати. Звоно. Школа препуна ђака.
Контролни из физике – и ја. Ја изгубљен у мислима.
Папир, десет питања и хемијска оловка на
столу. Оловка не жели да пише. „Добићу једини-
цу!“, говорим себи. Хиљаде и хиљаде мисли ми
пролази кроз главу. Све пролази осим температуре
и притиска питања у задатку. Једина чиста мисао је
она. Она у одељењу природно-математичког смера.
Ах, она би ово сигурно знала, уздахнух. У глави су
ми само њене очи, њене очи боје океана, и њена
дуга плава коса. Њена коса и очи слажу се са мојим
папиром и оловком. Контролни! Трзнух се – раз-
мишљај, размишљај! Ради, уради!
Опет звоно. Предајем празан папир и бело
гледам у професора. Излазим из учионице и видим
те прелепе плаве очи. Насмејала ми се. Лебдим од
среће. Изгледа лепше него икад. Стално је на мојим
часовима, баш ту поред мене. Њена коса и прелепо
пегаво лице ми не дају мира. Јединица, из физике...
и опет сам срећан.

Филип Перчић, II₅

*** Од свега помало ***

РАЗВОЈ БИОЛОГИЈЕ

ИНСТИТУТ ЗА ЧУВАЊЕ СЕМЕНА СВАЛБАРД

Замислите свет који се заувек променио услед велике природне катастрофе! Становништво је угрожено, инфраструктура уништена, а извори хране осиромашени. У апокалиптичном сценарију инспирисаном холивудским филмовима преживели херој креће у Глобално складиште семена Свалбард у Норвешкој, последње упориште човечанства у борби против глобалне несташнице намирница.

Свалбард или Шпицбершка острва је архипелаг у Арктичком океану, северно од Европе, на пола пута између Норвешке и Северног пола. Састоји се од групе острва између 76° до 81° северне географске ширине и 10° до 34° источне географске дужине. Овај архипелаг је најсевернији део Краљевине Норвешке. Три острва су насељена: Шпицберген, Бјорноја и Хопен.

Највећа банка биљних гена на свету отворена је да у случају ратова или великих природних катастрофа спаси биљни свет од уништења, чувајући узорке семена из светске збирке усева, смештена 120 метара у унутрашњости пешчарске стене на норвешком острву Шпицберген које је удаљено око 1300 километара од Северног пола. Глобално складиште семена отворено је 2008. године и представља најбоље обезбеђену банку семена на свету. У њој се, у завареним паковањима која штите од влаге, чува око 250 милиона узорака семена житарица из више од 100 земаља света.

АСТРОНОМИЈА

НЕДОКУЧИВИ СВЕМИР

Када посматрамо бескрајни свемир, стичемо утисак да смо пред њим изузетно мали. Свемир је вечита тајна и загонетка за људски род. Кроз године истраживања, научници су дошли до великог броја открића и помогли нам да донекле појмимо свет око себе. Ипак, свемир и даље остаје енигма, кријући безброј тајни, толико велики да га ни генерације после нас највероватније неће докучити у потпуности. Ево само неколико од безброј занимљивих чињеница о несагледивом свемиру:

1. Звезда Луси у сазвежђу Кентаура је заправо диновски дијамант од 10 милијарди трилиона трилиона карата.
2. На планети Венери не постоје годишња доба.
3. Хелијум је једина материја у свемиру која је увек у течном стању, јер због свог састава не може да се охлади довољно да би попримила чврсто стање.
4. Сматра се да је Месец, Земљин сателит, настао из судара наше планете са планетом Теја.
5. Гледајући из наше перспективе, са Земље, Сунце и Месец су приближно исте величине, а Сунце је, заправо, око 400 пута веће. Међутим, како је његова удаљеност од наше планете такође 400 пута већа, нама делује да је исте величине као и Месец.
6. Просечан број звезда у једној галаксији износи 40 милијарди.
7. За време свог боравка у свемиру, астронаути могу да порасту и добију на висини, док њихова срца могу да постану мања.
8. Светлост која се емитује са Сунца стара је читавих 30 000 година.
9. Неутронске звезде су толико густе да би једна кафена кашичица њихове материје била тешка колико свеукупна популација наше планете.
10. Од 90 до 99 % свеукупне нормалне материје у свемиру чини водоник.

Светлана М. Спајић, професор

Банка садржи врсте које би могле да пропадну услед несреће, отказивања опреме, смањења финансирања или природне катастрофе. Изградња овог трезора је коштала око 5 милиона фунти, а дизајниран је тако да може да преживи глобалну катаклизму, нуклеарни рат, удар астероида и екстремне временске неприлике. Постројење се састоји од три посебне подземне коморе, а свака има капацитет за складиштење 1,5 милиона различитих узорака семена. Узорци из банке се повлаче због рата у Сирији на захтев Међународног центра за агрикултурна истраживања у сувим подручјима, чије је седиште некада било у сиријском граду Алепу, али је 2012. године, због ратних збивања, пребачено у Бејрут.

ЗАНИМЉИВА МАТЕМАТИКА

ТАКМИЧЕЊЕ МАТЕМАТИЧАРА

На такмичењу младих математичара има девојчица и дечака. Зна се да девојчица има више од 45% укупног броја учесника, док је број дечака већи од 44% укупног броја учесника. Који је најмањи број учесника за који је ово могуће и кога има више: девојчица или дечака и за колико?

УШТЕЂЕНО ВРЕМЕ

Један човек, који је радио у суседном месту, сваког дана се враћао возом са посла и долазио на железничку станицу у 15 часова. У исто време би на станицу стигла његова супруга колима и затим би заједно колима одлазили кући. Једнога дана човек се раније вратио са посла и на железничку станицу је стигао у 14 часова. Како није желео да читав сат чека супругу, кренуо је пешице кући. Успут је сусрео супругу која је, као и обично, пошла колима на станицу. Одмах су кренули кући и стигли 10 минута раније него обично. Колико је времена човек ишао пешке?

Иван Павловић, професор

Постоје добри разлози што су научници изабрали баш Шпицберген: на острву није забележена тектонска активност, а предео вечитог снега и леда погодује конзервацији. Осим тога, има надморску висину од 130 метара, захваљујући чему ће складиште остати суво, а семе безбедно. Дакле, очувањем пшенице, риже, кромпира и других култура могли бисмо, сасвим једноставно, на крају спасити и сами себе.

Мина Вукосављевић
и Урош Филиповић, П1

ХЕМИЈА

ПОВРШИНСКИ АКТИВНЕ СУПСТАНЦЕ – ТЕНЗИДИ

У XIX веку текстилна индустрија се брзо развијала и самим тим се наметнула потреба за средствима за прање. Практично, све до прве половине XX века, прање рубља се одвијало ручно, што је несумњиво било веома напорно.

У Немачкој је, почетком XX, научник Фриц Хенкел пронашао и први у свету почео да производи средство за прање под трговачким називом „Персил“.

Овај производ је садржао сапун у праху, силикат и средство за белјење.

Сапуни су алкалне соли масних киселина и њихова улога је била у одвајању масних нечистоћа са површине текстила. Иначе, масне киселине имају дугачак угљоводонични ланац који се завршава на једном крају молекула карбоксилном групом – COOH. За сапун је карактеристично да садржи хидрофилну (хидрофил, који воли воду) поларну групу COO⁻, коју јако привлаче поларни молекули воде, за разлику од дугачког угљоводоничног ланца који је хидрофобан (хидрофобија, страх од воде) у односу на молекуле воде.

Средство за белјење је имало улогу да ослободи кисеоник и тако уклони нечистоћу коју сапун није уклонио. Улога силиката је била да стабилизује нечистоћу и онемогући њено поновно везивање за текстил.

За површински активне супстанце, поред назива тензиди, обично се користе називи сапуни, детерџенти или чак сурфактанти.

У данашње време, принцип уклањања масноћа са текстилних производа није се пуно променио, осим што су додате још неке хемикалије, па је ефекат много бољи.

Флотација руда у циљу добијања концентрата руде је пример где површинске појаве играју веома важну улогу.

Мирослав Митровић, професор

„ВУКОВ ГЛАСНИК“ - лист бивших и садашњих ученика и професора Гимназије „ВУК КАРАЏИЋ“ у Лозници.
Редакција: Дарко Несторовић (главни и одговорни уредник), Невена Митровић (технички уредник), Светлана М. Спајић,
Наташа Јлазић Максимовић, Маријана Павловић, Маријана Петковић, Слађана Врањеш, Гордана Богдановић и Ана Шилковић.
Ликовно решење насловне стране Бранко Миљун, академски сликар. Штампа: Мобид д.о.о. Тираж: 400 примерака.